

JAARVERSLAG 2016

Wvd centrale coördinator integriteit

Ministerie van Veiligheid en Justitie

1. Inleiding

Bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie (hierna: VenJ) hebben de verschillende organisatieonderdelen een eigen rol en verantwoordelijkheid bij integriteitszorg. Het behoort tot de taken van de centrale integriteitscoördinator om de dienstonderdelen hierbij te ondersteunen en om samenwerking, kennisdeling en harmonisatie te faciliteren. Het gaat om het onderhouden van de VenJ-brede normen en regels, het ontplooiën van activiteiten op het gebied van bewustwording, het signaleren en oplossen van knelpunten, het ondersteunen van vertrouwenspersonen, het fungeren als VenJ-brede vraagbaak op het gebied van integriteit en om de coördinatie van rijksbrede samenwerking.

In dit verslag beschrijf ik in mijn functie van waarnemend centrale coördinator integriteit VenJ de activiteiten en resultaten over 2016.

Ik neem sinds half december 2015 de functie waar van centrale coördinator integriteit VenJ. Aanvankelijk was het de bedoeling dat ik die functie waar zou nemen tot de indiensttreding van de kandidaat die uit de in december 2015 gestarte werving- en selectieprocedure zou komen. Eind maart 2016 werd duidelijk dat deze procedure geen geschikte kandidaat had opgeleverd. Ik heb vervolgens met de directeur Bureau SG afgesproken dat ik in ieder geval tot 31 december 2016 deze functie zou blijven waarnemen, op basis van detachering. Met ingang van 1 januari 2017 ben ik formeel benoemd in de functie van centrale coördinator integriteit Veiligheid en Justitie. Per 6 juni 2016 is het team versterkt met Edo Brommet, in de functie van senior beleidsadviseur integriteit. Samen met Sophia Kok, die logistieke en secretariële ondersteuning geeft, ondersteunt hij mij bij het vervullen van de taken en rollen van de centrale coördinator integriteit, die in de bestuursraad van 18 december 2015 zijn vastgesteld.

In de verslagperiode heb ik ervoor gekozen mijn aandacht primair te richten op het verder op orde brengen van de basis van de integriteitszorg binnen VenJ:

- Het tijdig, juist en volledig beantwoorden van Kamervragen op het gebied van integriteitsbeleid en de uitvoering daarvan;
- De werving- en selectie van vertrouwenspersonen integriteit en ongewenste omgangsvormen voor het bestuursdepartement;
- Het opstellen van een meldprocedure voor integriteitschendingen en een instructie voor de opvolging van meldingen van integriteitschendingen voor het bestuursdepartement, als tijdelijke oplossing in afwachting van de generieke modellen (zie hieronder);
- Het opstellen van een model meldprocedure voor integriteitschendingen en model instructie voor de opvolging van meldingen van integriteitschendingen voor alle dienstonderdelen;
- Het opstellen van een geactualiseerde leidraad vertrouwenspersonen met kaders en handreikingen voor het uitvoeren van de vertrouwensfunctie binnen VenJ. Deze moet de leidraad uit 2010 vervangen;
- Het opstellen van een model klachtenregeling die beschrijft bij wie en op welke wijze medewerkers bejegeningklachten kunnen indienen als zij geconfronteerd zijn met ongewenst gedrag;
- Het opstellen en afstemmen van risicoanalyses aan welke functies in de primaire processen en de bedrijfsvoering van VenJ in het bijzonder het risico van (de schijn van) financiële belangenverstremming of het risico van oneigenlijk gebruik van koersgevoelige informatie kan zijn verbonden. Dit in het kader van de meldplicht financiële belangen (artikel 61a ARAR geeft de Minister de bevoegdheid dergelijke functies aan te wijzen). Op basis van deze risicoanalyse is een voorstel opgesteld ten behoeve van behandeling in de brede bestuursraad;
- Het versterken van de samenwerking met de decentrale coördinatoren integriteit bij NP, OM, DJI en IND (hierna te noemen Expertgroep) door onder meer:
 - o Het tijdig te betrekken bij interdepartementale ontwikkelingen respectievelijk de ontwikkeling of aanpassing van rijksbrede kaders op het gebied van integriteit;
 - o Gezamenlijk feedback of commentaar te organiseren op producten of documenten die rijksbreed worden ontwikkeld of aangepast en deze feedback of dit commentaar ook terug te geven aan de opstellers of rijksbrede gremia. Het perspectief hierbij is steeds of de voorgestelde kaders deze dienstonderdelen gaan ondersteunen in het realiseren van de organisatiedoelen en/of uitvoerbaar zijn;
 - o Kennis, informatie, instrumenten en producten met elkaar uit te wisselen om van elkaar te leren en ook om bepaalde instrumenten en producten her te gebruiken binnen de rest van de VenJ-organisatie;
 - o Een gezamenlijke agenda opstellen voor de onderlinge samenwerking in 2017;

- Een eenduidige en eenvoudige ontsluiting op het intranet van alle voor medewerkers relevante informatie op het gebied van integriteitszorg;
- Het operationaliseren van de aanbevelingen van de ADR in zijn rapport "Integriteit bij aannemen van geschenken en ingaan op uitnodigingen" van 16 december 2015, in samenhang en samenwerking met het programma VenJ Verandert;

Dat betekent dat ik me in de verslagperiode niet heb gericht op het organiseren en/of verzorgen van trainingen, workshops en dergelijke bij onderdelen van VenJ.

2. Externe ontwikkelingen

Gedragcode Integriteit Rijk (GIR)

In de bestuursraad van 18 december 2015 is besloten dat:

- VenJ de GIR hanteert en gaat implementeren;
- de (verouderde) Justitiecodel 2003, alsmede andere regelingen die als gevolg van de inwerkingtreding van de GIR overbodig zijn geworden, worden ingetrokken;
- VenJ-dienstonderdelen die nu een eigen gedragcode hebben, is verzocht hun code aan de hand van de GIR te bezien en – zo nodig – voor hun eigen dienstonderdeel een beperkend addendum op de GIR maken;

Door DP&O wordt regie gevoerd op de implementatie van dit besluit van de bestuursraad. Dienstonderdelen als het OM, DJI, DT&V blijken bereid de GIR te omarmen maar hechten tegelijkertijd aan behoud van hun eigen specifieke aanvullingen daarop, met uitwerking van hun kernwaarden respectievelijk beschrijving van striktere normen en bepalingen voor de medewerkers van hun organisatie.

Onder regie van BZK zijn inmiddels aanvullende paragrafen op de GIR opgesteld en met ingang van 1 oktober 2016 van kracht geworden. Deze paragrafen hebben betrekking op nevenwerkzaamheden en onverenigbare functies, afkoelingsperiode en inkoop, inhuur en aanbesteding. Deze paragrafen beogen om ambtenaren in de Rijksdienst een duidelijker houvast te geven in deze situaties. Verschillende versies van concepten zijn door de Expertgroep voorzien van commentaar. Veel van dit commentaar is door BZK verwerkt of anderszins ter harte genomen. Een punt van zorg dat ik, mede namens de Expertgroep, onder de aandacht breng is dat met deze aanvullende paragrafen, in combinatie met de specifieke normen die de verschillende dienstonderdelen daarnaast nog hanteren, een zodanige norm- en regeldichtheid wordt georganiseerd dat maar de vraag is of dat effectief bijdraagt aan het verhelderen, herbevestigen en zo nodig afdwingen van de (morele) normen en waarden binnen de Rijksdienst in het algemeen en VenJ in het bijzonder.

Gedragregeling Digitale Werkomgeving

Onder regie van BZK is een Gedragregeling Digitale Werkomgeving Rijk ontwikkeld. Deze Gedragregeling beschrijft concreet het van een rijksambtenaar gewenste gedrag bij het gebruik van de digitale werkomgeving, geeft een algemene toelichting daarop en geeft nadere informatie over het beheer van en de controle op de digitale werkomgeving. Op de verschillende conceptversies is commentaar geleverd vanuit VenJ, door de Expertgroep, de BVA, DI&I, DP&O en Functionaris voor de Gegevensbescherming. Het meeste van dit commentaar is door BZK verwerkt of anderszins ter harte genomen. De regeling heeft inmiddels de instemming van de Groeps Ondernemingsraad Rijk en moet nog geïmplementeerd worden bij de departementen. Voor VenJ betekent dit dat de (brede) bestuursraad of SBR nog een formeel besluit moet nemen deze Gedragregeling te omarmen, de huidige Gedragcode voor het gebruik van e-mail, intranet en internet van 16 juni 2014 in te trekken en te bepalen of dienstonderdelen nog ruimte krijgen om strikter normen en bepalingen te hanteren voor hun medewerkers.

Huis voor klokkenluiders

Op 1 juli 2016 is de Wet Huis voor Klokkenluiders in werking getreden. In dit wetsvoorstel wordt onder andere voor alle organisaties met meer dan 50 medewerkers een interne procedure voorgeschreven inzake meldingen, die aan een aantal in de wet vastgelegde criteria dient te voldoen. Voor VenJ impliceert de wet geen grote veranderingen, wel aanpassingen van bestaande procedures voor het melden van integriteitsincidenten en de afhandeling daarvan door het bevoegd gezag. Onder regie van BZK is een concept "Klokkenluidersregeling Rijk, Politie en Defensie" in consultatie gebracht bij de departementen, ter vervanging van het Besluit melden vermoeden misstand Rijk en Politie. Door zowel de Expertgroep als DP&O is commentaar gegeven op verschillende conceptversies. Het meeste commentaar is door BZK verwerkt of op andere wijze ter

harte genomen. In dit concept is ook de door de Wet voorgeschreven interne meldprocedure verwerkt. Deze klokkenluidersregeling is op 1 januari 2017 in werking getreden.

WOB-verzoek FD

In 2015 ontving VenJ diverse WOB-verzoeken, waaronder één van het Financiële Dagblad (FD) gericht aan alle departementen. Het FD vroeg onder andere naar jaarverslagen en rapporten van de vertrouwenspersoon integriteit en ongewenste omgangsvormen van zowel kerndepartement als agentschappen. In december 2015 heeft BZK als coördinerend departement de definitieve scope en strekking zoals die met het FD was overeengekomen kenbaar gemaakt. In januari, februari en maart 2016 heb ik DP&O ondersteund (in de coördinatie) bij het verzamelen, analyseren en openbaar maken van alle relevante informatie. Op 25 maart 2016 is het besluit van de minister van VenJ op dit WOB-verzoek kenbaar gemaakt aan het FD.

Kamervragen naar aanleiding van een publicatie in de NRC op 3 februari 2016.

Op 3 februari 2016 verscheen in de NRC een artikel waarin een negatief beeld werd geschetst over de uitvoering van het integriteitsbeleid bij VenJ en het bestuursdepartement in het bijzonder. Naar aanleiding van dit artikel heeft de Tweede Kamer diverse debatten gevoerd met de Minister. Ik heb in dat kader uitzoekwerk gedaan respectievelijk concepten aangeleverd voor:

- De brieven aan de kamer van 3, 5 en 9 februari 2016, met informatie over de wijze waarop binnen het bestuursdepartement de vertrouwens- en integriteitsfunctie is ingericht, over het integriteitsstelsel binnen VenJ, de maatregelen die de afgelopen jaren zijn genomen op het bestuursdepartement en de wijze waarop die een vervolg krijgen;
- De antwoordbrief van 9 maart 2016 op Kamervragen van het lid van Toorenborg van 5 februari 2016;
- Het antwoord van 9 mei 2016 op het Verslag van het Schriftelijk Overleg van de vaste Kamercommissie voor Veiligheid en Justitie, met daarin een groot aantal vragen over de uitvoering van het integriteitsbeleid binnen VenJ;

3. Samenwerking / gremia

VenJ-breed

Er vindt periodiek overleg plaats met de integriteitscoördinatoren van de NP, het OM, de DJI, IND en sinds najaar de dienst Justis. Dit samenwerkingsverband heet de Expertgroep en heeft als doel:

- Hen tijdig te betrekken bij interdepartementale ontwikkelingen respectievelijk de ontwikkeling of aanpassing van rijks brede kaders op het gebied van integriteit;
- Gezamenlijk feedback of commentaar te organiseren op producten of documenten die rijks breed worden ontwikkeld of aangepast en deze feedback of dit commentaar ook terug te geven aan de opstellers of Rijks brede gremia. Het perspectief hierbij is steeds of de voorgestelde kaders deze dienstonderdelen gaan ondersteunen in het realiseren van de organisatiedoelen en/of uitvoerbaar zijn;
- Kennis, informatie, instrumenten en producten met elkaar uit te wisselen om van elkaar te leren en ook om bepaalde instrumenten en producten her te gebruiken binnen de rest van de VenJ-organisatie;

In de verslagperiode heeft deze Expertgroep regulier overleg gevoerd en ad-hoc. Verder is er vaak afstemming geweest per mail en per telefoon. De belangrijkste onderwerpen waren:

- Beantwoording Kamervragen;
- Aanvullende paragrafen GIR en implementatie GIR;
- Gedragsregeling Digitale Werkomgeving;
- Wet Huis Klokkenluiders en concept Klokkenluidersregeling;
- Voorbereiding/positiebepaling in Interdepartementaal Platform Integriteits Management (IPIM);
- Opstellen een model meldprocedure voor integriteitschendingen en model instructie voor de opvolging van meldingen van integriteitschendingen voor heel VenJ;
- Opstellen van een geactualiseerde leidraad vertrouwenspersonen;
- Opstellen van een model klachtenregeling;
- Ontwikkelen van een voorstel om een proef te doen met het instellen van een adviescommissie afdoening integriteitsinbreuken VenJ, naar goed voorbeeld van de proef bij het OM;
- Opvolging geven aan aanbevelingen van de ADR in zijn rapport "Integriteit bij aannemen van geschenken en ingaan op uitnodigingen" van 16 december 2015;
- Het opstellen van een agenda voor de onderlinge samenwerking in 2017;

Interdepartementaal

Ik vertegenwoordig VenJ in het in 2015 opgerichte Interdepartementaal Platform Integriteits Management (IPIM). Het IPIM is een door het Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR) ingesteld adviserend lichaam. In de verslagperiode heb ik steeds deelgenomen aan regulier overleg van het IPIM en aan ad-hoc overleg. Ik betrek de leden van de Expertgroep in de voorbereiding van dit overleg en bepaal samen met hen welke inbreng of welk standpunt vanuit VenJ-perspectief gewenst is op de onderwerpen die op de agenda staan.

4. Integriteitstelsel VenJ

Het integriteitstelsel is het totaal van activiteiten gericht op de bevordering van de integriteit binnen de organisatie. Dit stelsel bestaat uit vier pijlers. Per pijler is hierna weergegeven welke activiteiten tot nu toe in 2016 zijn uitgevoerd.

4.1. Beleid

Gedragscode Integriteit Rijk

Zie hierboven onder externe ontwikkelingen.

Vertrouwenspersonen

De departementale vertrouwenspersoon integriteit en ongewenste omgangsvormen (VPI) heeft in april 2015 zijn werkzaamheden voor het bestuursdepartement beëindigd. Van april 2015 tot april 2016 werd deze rol waargenomen door de VPI van de dienst JUSTIS, daarin bijgestaan door de VPI van de NCTV en het hoofdkantoor van DJI. Van april tot 1 juli 2016 is deze rol waargenomen door de centrale VPI van DJI.

Om te voorzien in de ontstane vacature zijn een profielschets en functieomschrijving gemaakt. Ook is het proces van werven beschreven. Op 18 december 2015 heeft de bestuursraad ingestemd met de profielschets en wervingsprocedure. Vervolgens is de werving en selectie gestart. Uit deze selectie zijn drie geschikte kandidaten gekomen voor de rol van VPI binnen het bestuursdepartement. Eén van deze kandidaten is daarnaast geschikt bevonden om te fungeren als departementaal VPI. De drie kandidaten zijn formeel 1 juli 2016 gestart met hun rol. Dit is kenbaar gemaakt aan de medewerkers via intranet en door middel van een mail van de SG. Daarmee heeft het bestuursdepartement nu in totaal zes VPI's, waaronder de twee VPI's die al langere tijd als zodanig werkzaam waren voor de NCTV en een VP die specifiek werkzaam is voor de Inspectie VenJ.

Samen met de landelijk vertrouwenspersoon heb ik op 21 september 2016 een eerste netwerkbijeenkomsten georganiseerd ten behoeve van alle vertrouwenspersonen binnen VenJ. Deze is bedoeld om de basis te leggen voor een stevig netwerk waarin kennis en ervaringen optimaal worden gedeeld en de kwaliteit van het vertrouwenswerk wordt bevorderd. Deze bijeenkomst krijgt een halfjaarlijks vervolg.

Melden van financiële belangen

In het Algemeen Rijksambtenarenreglement (artikel 61a) staat dat de Minister functies kan aanwijzen, waaraan in het bijzonder het risico van (de schijn van) financiële belangenverstrengeling of het risico van oneigenlijk gebruik van koersgevoelige informatie kan zijn verbonden. De ambtenaren die deze functies vervullen dienen melding te maken van hun financiële belangen. De minister voor Wonen & Rijksdienst heeft in 2014 besloten dat voor de topmanagementgroep (TMG) een meldplicht geldt. In het kader van deze bevoegdheid heb ik in het najaar twee risicoanalyses opgesteld. De eerste is een analyse aan welke functies in de primaire processen van VenJ in het bijzonder de hiervoor genoemde risico's zijn verbonden. De tweede is een analyse aan welke functies in de bedrijfsvoering van VenJ in het bijzonder deze risico's zijn verbonden. Op basis van deze risicoanalyses heb ik een voorstel voor toepassing van bovengenoemde bevoegdheid opgesteld ten behoeve van behandeling in de brede bestuursraad.

Aanlevering overzicht meldingen aan BZK

Om te komen tot eenduidige definities (en dus verantwoordingscijfers) heeft de vorige centrale integriteitscoördinator een werkgroep ingesteld met vertegenwoordigers van OM, IND, DJI, BD, NP, DP&O en DFEZ. Deze werkgroep heeft in november 2015 een document opgeleverd waarin definities zijn aangepast en het begrip fraude nader omschreven is. Afgesproken is dat deze definities intern al gebruikt gaan worden zodat er binnen VenJ voortaan sprake is van een eenduidige verantwoording aan BZK. Omdat dit ook een interdepartementaal vraagstuk is en BZK de huidige wijze van verantwoorden tegen het licht wilde houden, is het resultaat van de VenJ-werkgroep ingebracht bij het IPIM. Een IPIM werkgroep met vertegenwoordigers uit verschillende

departementen heeft vervolgens op basis van het voorwerk van de VenJ werkgroep een voorstel opgesteld voor uniforme definities en registratie van integriteitschendingen binnen het Rijk. De integriteitscoördinator van het OM nam namens VenJ deel aan deze IPIM-werkgroep.

4.2. Preventie

“Moreel beraad”

In zijn rapport van 16 december 2015 “Integriteit bij aannemen van geschenken en ingaan op uitnodigingen” geeft de ADR diverse aanbevelingen gericht aan leidinggevenden die in wezen neerkomen op het tijd en ruimte nemen voor het gesprek met medewerkers over de morele en integriteitsdilemma’s die zij tegenkomen in het dagelijks werk. Bij diverse dienstonderdelen wordt inmiddels gewerkt of geëxperimenteerd met het gespreksmodel van “moreel beraad” of andere werkvormen. Om uitvoering te geven aan deze aanbevelingen van de ADR en meer samenhang aan te brengen tussen deze goede initiatieven en het programma “VenJ Verandert” heb ik samen met de programmadirecteur VenJ Verandert diverse voorstellen ontwikkeld. Deze voorstellen worden nu stapje voor stapje toegepast, waarbij wordt aangesloten op de organisatieontwikkeling en behoeften van dienstonderdelen.

Communicatie

Op basis van ontvangen op- en aanmerkingen over vindbaarheid en actualiteit van de via het intranet beschikbare informatie is door de vorige centrale coördinator integriteit een volledig nieuwe omgeving ingericht op webpagina “organisatie”. Effect daarvan was dat op twee plaatsen op het intranet informatie over de integriteitszorg binnen VenJ toegankelijk was, namelijk deze pagina en de webpagina “personeel”. Effect is ook dat alle relevante informatie op twee plekken beheerd en onderhouden moest worden, met alle risico’s van dien op fouten, onvolledigheid en inconsistentie. Alle relevante informatie is inmiddels via één hoofdpagina eenduidig ontsloten en toegankelijk gemaakt voor medewerkers. Op de rol staat om de informatie ook makkelijker/gebruiksvriendelijker te ontsluiten.

4.3. Handhaving

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden

Een belangrijke basis voor het hebben van een goed proces, van de ontvangst van een melding tot de afdoening daarvan, is dat de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden op dit terrein beschreven zijn. Op 18 december 2015 heeft de bestuursraad ingestemd met een notitie waarin taken, rollen en verantwoordelijkheden in het integriteitstelsel bij VenJ zijn beschreven. Deze notitie beschouw ik als het kader voor mijn handelen en activiteiten.

Meldprocedure en instructie integriteitschendingen

Het bestuursdepartement had nog geen vastgelegde en gepubliceerde meldprocedure en instructie integriteitschendingen, terwijl die er wel hadden moeten zijn. Bij de NP, OM, DJI en IND zijn deze procedure en instructie er wel. Ze zijn vastgelegd in een protocol, handreiking, instructie, circulaire of handboek. Ik heb de handreiking en instructie die sinds 2012 bij het OM in werking is uiteindelijk hergebruikt voor het bestuursdepartement. Ze zijn hier en daar aangepast aan de situatie van het bestuursdepartement en niet relevante onderdelen zijn weggelaten. Ik heb gekozen voor hergebruik van de versies van het OM omdat die simpelweg én het meest uitgewerkt en het makkelijkst te kopiëren waren. De SBR heeft op 28 juni ingestemd met het voorstel deze hergebruikte meldprocedure en instructie toe te passen voor het bestuursdepartement, als tijdelijke oplossing hangende de komst van de Wet Huis voor Klokkeluiders en de interne Klokkeluidersregeling Rijk, Politie en Defensie. Bij brief van 6 juli 2016 is de GOR BD gevraagd in te stemmen met deze meldprocedure en instructie. De GOR heeft vervolgens laten weten om inhoudelijke en procedurele redenen niet in te kunnen stemmen met deze documenten. De instemmingsaanvraag is daarna door de bestuurder ingetrokken. Gegeven de inhoudelijke bezwaren van de GOR, de inhoudelijke samenhang met de komst van de interne Klokkeluidersregeling Rijk, Politie en Defensie en de voortgang die werd geboekt met het opstellen van een model meldprocedure en model instructie voor heel VenJ, heb ik besloten voorrang te geven aan het opstellen van die VenJ-brede modellen, die dan vervolgens de basis zouden kunnen zijn voor het handelen van het bestuursdepartement (zie verder hieronder).

Uit analyse van de hiervoor genoemde documenten bleek namelijk dat de handreiking en instructie van het OM niet alleen veel overeenkomsten, maar ook diverse (essentiële) verschillen vertonen met de producten die bij DJI en IND worden gebruikt. Samen met de decentrale coördinatoren

integriteit van OM, DJI en IND zijn deze verschillen stuk voor stuk doorgenomen en besproken. Met ondersteuning van een ervaren arbeidsjurist van EC O&P hebben we vervolgens gezamenlijk twee generieke modellen uitgewerkt die als handreiking kunnen worden gebruikt om de bestaande procedures bij NP, OM, DJI en IND aan te passen, dan wel bij de dienstonderdelen die er nog geen hebben een nieuwe procedure vast te stellen. Het gaat dan om een model melden integriteitschendingen en een model instructie integriteitschendingen. Met deze modellen wordt bevorderd dat:

- alle dienstonderdelen eenduidige en uniforme procedures en instructies hebben voor meldingen en de opvolging daarvan op die aspecten en onderdelen waar dat vanuit de eenheid en gemeenschappelijkheid van VenJ noodzakelijk is;
- er tevens ruimte is voor afwijkingen waar dat vanuit hun specifieke publiekrechtelijke taak en organisatiekenmerken geëitmeerd is;

Deze generieke modellen waren in december 2016 gereed voor besluitvorming in de SBR. In deze modellen zijn namelijk ook gelijk de wijzigingen opgenomen die voortvloeien uit de Wet Huis voor Klokkenuiders, die per 1 juli 2016 in werking trad, en de interne Klokkenuidersregeling Rijk, Politie en Defensie die op 1 januari 2017 in werking is getreden.¹

Leidraad vertrouwenspersonen²

In nauwe samenwerking met de integriteitscoördinatoren van OM, DJI, IND en (centrale) vertrouwenspersonen bij verschillende dienstonderdelen is de leidraad Vertrouwenspersonen uit 2010 geactualiseerd. Doelen van deze vernieuwde leidraad zijn:

- Alle lijnmanagers en vertrouwenspersonen weten binnen welke kaders zij hebben te opereren met betrekking tot de aanwijzing, positie, taakuitoefening en faciliteiten van vertrouwenspersonen. Daarnaast krijgen zij handreikingen met betrekking tot de invulling van de rol van vertrouwenspersonen;
- Alle medewerkers kunnen kennis nemen hoe binnen VenJ invulling wordt gegeven aan de rol, positie, taakuitoefening en faciliteiten van vertrouwenspersonen binnen VenJ;

In december was een versie gereed voor verdere interne afstemming en besluitvorming.

Model klachtenregeling³

Eveneens in nauwe samenwerking met de integriteitscoördinatoren van OM, DJI, IND en (centrale) vertrouwenspersonen bij verschillende dienstonderdelen is gewerkt aan het actualiseren van de model klachtenregeling van het ministerie van Justitie uit 2008. Doelen van deze geactualiseerde model klachtenregeling:

- Aan medewerkers, vertrouwenspersonen en bevoegd gezag de optie bieden om een bejegeningklacht in te dienen binnen het kader van hoofdstuk 9 Awb, indien een medewerker ongewenst gedrag ervaart van een collega of leidinggevende;
- Het bevorderen van de eenheid binnen het ministerie van VenJ bij het behandelen van bejegeningklachten;

In december was een versie gereed voor verdere interne afstemming en besluitvorming.

Meldpunt

Het in 2014 ingestelde meldpunt met een eigen telefoonnummer (070 – 370 370 7) en eigen email-adres (meld.integriteit@minvenj.nl) was in de verslagperiode beschikbaar. Medewerkers van VenJ kunnen hier terecht met vragen en voor advies of ondersteuning bij een vermeende integriteitsinbreuk. Wie het telefoonnummer belt maar geen gehoor krijgt, wordt in principe binnen 4 uur nadat hij/zij een bericht heeft ingesproken teruggebeld. De gegevens van dit meldpunt staan op het Rijkspotaal.

Adviescommissie afdoening integriteitsincidenten

Het college van Procureurs-Generaal heeft in april 2016 besloten een adviescommissie afdoening integriteitsincidenten in te stellen. De aanleiding hiervoor was dat regelmatig verschillen in afdoening van ogenschijnlijk gelijke gevallen werden waargenomen. Doel van het instellen van deze commissie is te bevorderen dat er meer uniformiteit komt in de afdoening van integriteitsincidenten. Naar aanleiding van dit besluit van het college is een beslisnota opgesteld

¹ Beide modellen zijn 23 maart 2017 om instemming voorgelegd aan de Departementale Ondernemingsraad (DOR).

² Eveneens op 23 maart 2017 om instemming voorgelegd aan de DOR.

³ Eveneens op 23 maart 2017 om instemming voorgelegd aan de DOR.

ten behoeve van de (brede) bestuursraad met als strekking om dit voorbeeld te volgen voor de overige dienstonderdelen van VenJ.

4.4. Management Informatie

Meldingen / onderzoeken⁴

In de verslagperiode zijn bij het meldpunt integriteit dat ik beheer 16 meldingen over mogelijke integriteitsinbreuken binnengekomen. Deze meldingen betreffen het bestuursdepartement en diverse VenJ-onderdelen. Meldingen gedaan en afgehandeld bij de VenJ-onderdelen die niet gemeld zijn bij de centrale integriteitscoördinator, zijn niet opgenomen in dit verslag. Niet alle meldingen worden in het zelfde jaar afgedaan. In een lopend jaar worden meldingen uit zowel het lopende als uit het voorgaande jaar afgedaan. Een melding kan één of meerdere soorten schendingen betreffen en tevens één of meerdere personen betreffen. Tevens is één verzoek om advies binnengekomen bij het meldpunt.

Melding betreft	Aantal meldingen
Bestuursdepartement	8
Dienst Justitiële Inrichtingen	1
JUSTIS	1
Immigratie en Naturalisatie Dienst	2
Reclassering	1
BZK	1
RCN	1
Onduidelijke / niet-herleidbare melding	1
Totaal	16

Tabel 1 – Aantal meldingen in verslagperiode (VenJ-breed, gemeld bij het meldpunt)

Alle meldingen zijn bekend bij of overgedragen aan het bevoegd gezag. Voor de behandeling van meldingen die geen betrekking hebben op het bestuursdepartement, beperken mijn activiteiten zich tot kort oriënterend onderzoek en het vervolgens overdragen van de ontvangen melding en waar nodig geven van advies en ondersteuning.

Aard van de meldingen	Mogelijke schendingen	Geen schending	Totaal afgehandeld
Financiële schendingen	1		1
Misbruik positie en belangenverstrengeling			
Lekken en misbruik van informatie	2	1	1
Misbruik van bevoegdheden	1	1	1
Misbruik van geweldsbevoegdheid			
Ongewenst gedrag/omgangsvormen	5	3	6
Oneigenlijk gebruik dienstmiddelen / overschrijding interne regels	1		1
Misdragingen in de privésfeer	5		
Onduidelijke anonieme meldingen	1	1	1
Totaal aantal meldingen	16	6	11

Tabel 2 – Aard van de meldingen in verslagperiode

Twee meldingen bleken na oriënterend onderzoek afkomstig van zogeheten "notoire" briefschrijvers, met wie eerder de correspondentie al was beëindigd en aan wie dat ook duidelijk kenbaar was gemaakt.

Ik heb (nog) niet in alle gevallen een terugkoppeling gekregen van het bevoegd gezag over de afdoening van meldingen. Bij het opstellen van dit verslag is daarom niet bekend of daadwerkelijk sprake was van een integriteitsinbreuk.

⁴ De gegevens van meldingen in tabel 1 en 2 moeten worden onderscheiden van de overzicht rapportage in het jaarverslag van de vertrouwenspersonen bestuursdepartement en hebben geen relatie met elkaar omdat ze beiden verschillende doelen dienen.

Onderzoekraad Integriteit Overheid

De Onderzoeksraad Integriteit Overheid OIO heeft me, naar aanleiding van een door de Raad ontvangen melding van een vermoede misstand door een medewerker van DJI, benaderd met de vraag te onderzoeken of een (minnelijke) oplossing kon worden gevonden voor het conflict van deze medewerker met zijn werkgever.

Hoewel de Raad meende dat geen sprake was van een vermoede misstand die door de Raad kan worden onderzocht, vroeg de Raad mij dit onderzoek te doen omdat hij meende dat het dossier daarvoor aanknopingspunten bood. Ik heb me met het hoofd juridische zaken van DJI, mw. Van der Zon, verdiept in deze zaak en vervolgens samen met haar in een gesprek met de heer de Graaf van de Raad toegelicht dat en waarom die oplossing niet mogelijk is. De Raad heeft daarna in een brief aan de gemachtigde bevestigd dat geen sprake is van een misstand die door de Raad kan worden onderzocht en tevens aangegeven dat het verzoek aan VenJ niet heeft geleid tot het gewenste resultaat. De Raad heeft gemeend in deze brief de gehele gang van zaken als "zeer onverkwikkelijk en schrijnend" te moeten kwalificeren.

Ik heb daarop per mail laten weten het bepaald opmerkelijk te vinden dat de Raad, zonder hoor en wederhoor, en zonder ook maar de geringste toelichting en motivering, tot die kwalificatie komt. Ik heb de Raad verzocht aan te geven op grond van welke bevoegdheid in het Besluit en welke feiten, overwegingen en normenkader de Raad meent die kwalificatie te mogen uitspreken. De Raad heeft daarop laten weten dat ondanks het feit dat geen sprake is van een vermoede misstand die kan worden onderzocht, evengoed sprake kan zijn van een onverkwikkelijke en schrijnende situatie en dat de Raad die mening heeft. De Raad heeft het dossier gesloten.

Dirk Rinkel, 14 april 2017